

világét, amely Jézus szótárában sátáni jelentésű – a világ fiai. Könnyen olimpiai bajnok lesz a kultúrák között – a népek kirablásában, legyilkolásában. A keresztény népeket ezzé tette a hit. Nem a szeretet erőit, hanem a rablás és ölés erőit fokozta fel bennük.

Nem érdem és nem kiváltság. Nem saját derékségem következménye, és nem is Isten ajándéka, hogy azt hiszem, ami elválaszt engem a világ többi hatezer vallásának hittartalmaitól. Kultúrát is választ az ember, és vallást is. Kultúrát sem választ az ember, és vallást sem. A kultúrát, melybe beleszülettem vagy amelyet választottam, a vallást, melybe beleszülettem, vagy választottam – az ember megbecsüli. Nem objektív értékítélettel, csak szubjektívvá:

*Szép vagy, alföld, legalább nekem szép!
Itt ringatták bölcsőm, itt születtem.
Itt boruljon rám a szemfödél, itt
Domborodjék a sír is fölöttem.*

Lehet számomra nagyon is drága a vallásom, de tudjam, hogy embertársaim számára ugyanolyan drága lehet az övék. Egyetemes emberi jelenség, hogy az ember meg akarja ragadni az őt megteremtő Istent a maga teljes valójában, s kultúránként különböző eredményt hoz ez a megragadási törekvés. *Homo est animal religiosum* (az ember egy vallásos állat) de ahányféle az ember, annyiféle a vallása, s nincs értelme annak, hogy kinek sikerült igaz képet rajzolni Istenről. Lehet csodálni egymást azért, amit meglát a véges ember a végtelen Istenből. De ha pogányokról kezdek beszélni, a következő pillanatban már a kardomat rántatom, s ez biztosan idegen az Istentől.

Az ember vallást teremt – ez a fides generalis. Az ember különböző és különböző vallásokat teremt – ez a fides specialis. S az ember a lelkiismeretében csalhatatlanul tudja, hogy jónak kell lennie, hogy nem szabad azt tennie mással, amit nem kíván magának, hogy úgy kell szeretnie felebarátját, ahogy saját magát – s ez a fides universalis. Általános, sajátos és egyetemes hite van embernek. Ez a harmadik, az e g y e t e m e s az, amely erkölcsi feladatként jelentkezik az ember életében. Ennek a teljesítésén fordul az Isten Országá.

Az elmúlt félszázadban cseheknél, másutt, nálunk, akárhol lehetőségünk támadt ennek a feladatnak a meglátására. A hierarchiák keményen fizettek a meglátásért. Lényegében leeretnekeztek érte. Milyen alapon? Eltértünk vallásunk zsinórmértékétől ebben meg abban meg akármiben. Eltértünk attól, ami az

emberiség életében hatezerféle. Eltérünk attól, ami egyedül igaz, s amivel szemben minden más – tévedés.

Talán azért nem születik felmérés az egyházilag-államilag engedélyezett hazai teológiatermésről, mert akik művelik ezt a teológiát, titkon érzik a fentebbiekben elmondottaknak az igazát? Akkor is kár a felmérés elmaradásáért. A felmérés segíthetne meglátni, hogy bármelyik vallás csak folklór, s Jézus is ezért nem szaporította a vallásokat. Csupán elmondta, hogy mindegyik vallásnak a fides universalis-t, az Istentől az embernek adott egyetemes hittartalmat kell hordoznia, szolgálnia.

.. ..ugyanazt a két kérdést teszi fel. Az egyik: „Igaz-e, hogy az országban nagyon elterjedt a korrupció?”, a másik: „Az ön által képviselt szervezetben vannak-e korrupciók?”. Az elsőre mindenki „igen”-nel, a másodikra mindenki „nem”-mel válaszol...

S a legfontosabb kérdés is előkerül az írásban: *Mit tehetünk mi?*

Sokáig gondolkodtam: írjak, ne írjak. Most is bizonytalan vagyok. Egy, ami írásra indított mégis: szertnék valamit törleszteni a „békítő hang” melletti kiállítás területén elkövetet mulasztásaim terén. -

ILLYÉS GYULA

KÖLTŐK EGYMÁST KÖZT

*Nem lehet tisztességes ember
ki a versírást abbahagyja.
Az igazmondást hagyja abba.*

*A nem-hazudást, nem-csalást
hagyja abba az ilyen ember.
Így állunk, öcsém, bizony evvel.*

*A sorssal se mégysz semmire
viták haragos érve nélkül.
S ha költő hallgat, belekékül,*

*mint kinek fogy a levegője
s véle sápadnak mind, zihálva,
kiknek ő volna nyíló szája.*

*Különös bibliát-idéző
ragály! – De birodalmak estek,
nem kapva lélekzetnyi verset.*

*Szörnyű. De – zengve bárhogy – költők,
kik nem adják ki igazunkat,
rászolgálnak, ha belefűlnak!*

BÓTA TIBOR

MIÉRT A GELLER?...

Bevezetőül néhány gondolat Bandi leveléből:

„Minduntalan elgondolkodom, hogy szabad-e írni, belemenni, ütközni? Sokan olvassák, de alig van érdemi hozzászólás. Sokan maradnak kívülállóak. Miért? Aztán mégis erőt vesz rajtam az elszánás, amit nagyban segít a sok támogató telefon, magánlevél.....

De vannak viták, amit tényleg abba kell hagyni, mert már nem épít, mert már nem szól semmiről..... Meg kellene tudni, miért kap gellert a Bokorban oly sokszor a vita?”

Erre próbálom keresni a választ.

Úgy gondolom, hogy elsősorban vitáink témájától függ, hogy gellert kap-e egy téma, vagy sem. Van néhány „nehéz” téma, mint a szentháromság, a szentségek, Jézus csak ember, az egyház-hűség... amelyek ugyan érzelmeket kavarnak fel, de e témákban képesek vagyunk legalább /talán egyet nem értően, de/ megérteni, tolerálni egymás érveit.

A politikai téma az, amely szerintem jelenleg egyértelműen halálra ítélt téma, amíg változtatni nem tudunk ezen, közös erővel. Mire gondolok? (Először egy kis fogalom/szóhasználat/ tisztázás, annak érdekében, hogy egyről beszéljünk.)

Politika a gyakorlatban

A politikai gyakorlatnak /politizálásnak/ praktikus szempontból /és nagyon leegyszerűsítve/ számomra az alábbi három lehetséges formája tapasztalható meg:

1. Az eredeti értelmű politika (közügyekkel való foglalkozás). Ez a Bokor szinte teljes tevékenységét lefedi (éhezők, hátrányos helyzetűek segítése, a kicsinyek és szegények szolgálata, kiállítás szóban és cselekedetben a rászorulókat, az emberi értékek /pl. béke/ MELLETT (nem valami/valaki ellen!). Azaz röviden megtanulni személyesen/közösségileg a rászorulókat, ill. a kisebb-nagyobb közösségekért élni.

2. Aktuálpolitika. A mai /hazai és világméretű/ társadalmi folyamatok értékelése, az eligazodás/befolyásolás segítése érdekében. Pozitív fogalom lehet, ha az alábbi megfontolások alapján áll:

- legyen képes megőrizni a függetlenségét, helyesebben az általános emberi (számunkra Jézusi) értékekhez igazodását,
- legyen képes belátni, hogy a Jézushoz igazodásnak nem ez az elsődleges fóruma. Azaz lássa be, hogy vannak feladatok, amelyek itt már nem oldhatóak meg, azaz a megoldás más területen keresendő.

3. Hétköznapi (érzelmekkel játszó) politika. Ez lényegében az aktuálpolitika torzult, negatív formája. Ez a politika az érzelmekkel JÁTSZIK, túlfűti az indulatokat, és valamelyik politikai oldalhoz kötődik. Ezzel nem lehet mit kezdeni. Ha enged az ember annak a kísértésnek, hogy – Bandi szavaival – az érzelmi húrokon JÁTSZÓ politika indulatokat gerjesszen benne, ELVESZIK! Ennek a politikának egyetlen célja: a hatalom minél teljesebb birtoklása, és a másik oldal megsemmisítése. Ez folyik világméreteken, és hazánkban is jelenleg. Mindkét oldal a másikat akarja megsemmisíteni, és el akarja hitetni a közemberrel, hogy ez vezet a megoldáshoz, mert a másik oldal a fejlődés és a jólét megteremtésének a legfőbb gátja.

Ebben a felhevült érzelmi állapotban az ész-érvek tehetetlenek, semmi változást nem képesek elérni. Nem azért nem, mert a másik oldalból hiányzik a jó szándék! Mindkét oldalon lévők hiszik és erősen érzik, hogy nekik van igazuk, és nem értik, hogy a másik oldalon lévők ezt miért nem így látják. Ez az indulatokkal átfűtött érzelmek elhiteti az emberrel, hogy amit érez az megkérdőjelezhetetlen. Miért állítom ezt?

Az uszodában, a szaunában hosszabb ideje figyelem az embereket. Hallgatom az időnként megjelenő csoportok politikai témájú indulati kitöréseit, melyek intenzitása – független attól, hogy melyik oldallal szimpatizálnak - teljesen megegyező. Elgondolkodom... nézem az arcukat, figyelem magatartásukat, jó szándékú segítőkészségüket, figyelmességüket az idősebbekkel, vagy előzékenységüket nőnemű embertársaikkal. Ez is teljesen egyforma. Ez a tapasztalat egyre jobban megerősít abban, hogy heves indulataikat valóban őszintének érzik mindkét oldalon, nem rossz-szándékú bosszantás a véleményük. Ilyen felfokozott érzelmi fűtöttség (elnézést a hasonlatért) hasonlóan az Isten-élményhez nagyon erős BIZONYOSSÁGOT képes